

який потребує точного знання предмета викладу, правильного використання лексико-граматичних кодів мови.

Мова (усна або письмова) може цікавити слідчого, суддю і як об'єкт ідентифікації суб'єкта з усіма особливостями (звук, почерк, інші ознаки). Як справедливо зазначається, мова учасників спілкування з юристом часто буває стилістично неорганізованою, як правило, може містити надлишкову інформацію.

Кожен юрист повинен у процесі спілкування вміти не тільки говорити, але і як би з боку чути себе, оцінюючи переконливість, зрозумілість, дохідливість власних висловлювань, доречність вживання різних мовних і немовних форм комунікації, ступінь емоційного забарвлення мовлення, виразність своєї мовної поведінки [2, с. 697].

Список використаних джерел

1. Кисляк Л. Н. Проблеми та перспективи вдосконалення мови права.

2. Ануфрієва Н. Д. Навчальний переклад як засіб попередження інтерференції української мови у процесі вивчення мови спеціальності.

3. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки і перспективи.

4. Лисенко О. А. Українська мова (за правознавчим спрямуванням) / О. А. Лисенко, В. М. Пивоваров, Л. М. Сідак, О. А. Шумейко.

Куліш І. І., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ ***Красницька А. В.***

ЗВ'ЯЗОК МОВИ І ПРАВА

Мова як самодостатня семантична система набуває для сучасної юриспруденції все більшого значення. Мова виступає засобом формулювання юридично значущих положень. Від логічно несуперечливого, лінгвістично недвозначного, семантично

і лексично точного викладення думок залежить не тільки ефективність правореалізації, а й довіра до права в цілому.

Особливості взаємозв'язку мови і права здавна цікавлять мовознавців і правознавців. Без мови не було б права, адже вона – це основний засіб передачі будь-якої інформації, який забезпечує об'єктивацію всіх думок, тобто є зовнішньою формою для будь-якого можливого змісту.

Мова – це зв'язок, який тримає суспільство разом, а також спільний канал, за допомогою якого передаються знання від однієї людини до іншої, від нинішнього покоління до наступного. Мова як головний засіб спілкування обслуговує всі сфери суспільно-політично, офіційно-ділового, наукового та культурного життя. Без мови людське існування неможливе, а без спілкування не може бути суспільства, а тим самим права загалом.

Німецький теоретик права Бернард Рютерс слушно зазначає: «Поза мовою право не існує. Право може виразити, передати, пояснити і вдосконалити лише завдяки мові» [1, с. 106]. Далі він пише: «Якість права безпосередньо залежить від якості мови, у якій воно виражене і через яку його доносять до адресата» [1, с. 107]. Право не лише формулюється та закріплюється засобами відповідної мови, але здійснюється та функціонує завдяки відповідним юридично-мовленнєвим процедурам.

Співвідношення між правом і мовою охарактеризував німецький лінгвіст Манфред Бірвіш, який зазначив, що правові норми – це не мовні вислови, а певні структури мислення, передані цими висловами. Однак це не позбавляє їх залежності від мовних формулювань, це лише засвідчує те, що на них поширюється гнучкість, характерна для інтерпретації мовних висловів, і це перетворює їх в одну з конструктивних проблем правових систем [2, с. 87].

У сфері правовідносин існує особлива мова як знакова система, що служить засобом прояву думок, професійного спілкування юристів, засобами передачі правової інформації. Ця знакова система включає в себе спеціальні юридичні терміни, що мають особливий правовий зміст, і називається мовою права, або юридичною мовою. Більше того, мова права є одним із найбільш своєрідних комунікативних кодів [3, с. 20].

Загалом право можна вважати специфічною знаковою системою з вербальних і невербальних правових знаків, що

функціонують у певному соціокультурному просторі, а тому демонструють чітку соціально-ціннісну детермінованість цієї системи.

Мова і право становлять надзвичайно тонке плетиво, кожний з елементів якого не може існувати автономно, і тільки талановитий майстер може це плетиво зробити не хаотичним поєднанням форми та змісту, а вдихнути в нього сенс, життя [3, с. 18].

Однією зі складових іміджу правника є рівень володіння комунікативними навичками та мовна грамотність, яка виявляється в умінні реалізувати в усному та писемному офіційному мовленні норми сучасної української літературної мови [4, с. 122].

Без мови не може бути мислення, тобто розуміння людиною дійсності і себе в ній. Тому важко перебільшити значення мови для будь-якої людини, суспільства, держави.

Справедливо зазначено А. В. Красницькою, що право впливає на волю, свідомість людей лише за допомогою мови. Право буде позбавленим реального змісту доти, доки не буде виражене засобами мови. Мова необхідна для формування права, адже вона дала можливість передати норму права з покоління в покоління, утворити традицію та звичай. Зв'язок мови і права складний, оскільки обидві ці категорії мають ідеальне і матеріальне втілення: мова – через мовлення, а право – завдяки закону [4, с. 158].

Список використаних джерел

1. Rüthers В., Fischer, Chr. Rechtstheorie: Begriff, Geltung, Anwendung. 5. überarb. Aufl. – München: C.H. Beck, 2010. – 640 с.
2. Алимов В. В. Юридический перевод : практический курс. Английский язык / В. В. Алимов. – 3-е изд., стереотип. – М. : КомКнига, 2005. – 160 с.
3. Хижняк С. П. Юридические терминосистемы как особое фрагменты языковой картины мира / С. П. Хижняк // Совр. лингвист. и метод.-дидакт. исслед. – 2013. – № 2. – С. 15–27.
4. Красницька А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. – 2-евид., допов. і переробл. – Київ : Парламентське вид-во, 2006. – 528 с.